

MARAQLI ADAMLARDAN BİRİ

Bütün dövrlərdə cəmiyyətdə maraqlı fikirləri, dərin ağılı ilə tanınan, seçilən insanlar olub və elə indi də var. Belələrinin dərin ağılından, səmərəli təkliflərindən, biliyindən istifadə etmək cəmiyyətə xeyir gətirir. Zəngin düşüncəyə, dərin ağıla sahib insanlar cəmiyyətin diyəridir. Ağıl haqqında dünyanın görkəmli simaları fikir bildiriblər. Ərəblərin məsəli var: "Hər şey çox olduqca ucuz olar, təkə ağıldan başqa". Həzrəti Əlinin kəlamlarından: "Ağıldan böyük zinət yoxdur. Ən böyük dövlət ağıdır, ən böyük yoxsulluq isə نادانگی. Ağıllı odur ki, işin aqibətini fikirləşsən". Belə məsəllər çox olsa da, buradakı qeydlərlə kifayətlənirik.

Haqqında söhbət açmaq istədiyimiz şəxs böyük ağıla malik olaraq çox məsələlərə toxuna, aydınlıq gətirə, məntiqli nəticə çıxara, xeyli səmərəli təkliflər verə bilər. Verdiyi bütün təkliflərdə onun ağılı və vicdanı vəhdət yaradaraq cəmiyyətdə nəyəsə nail olmağa, inkişafa və xeyir əldə etməyə xidmət edir.

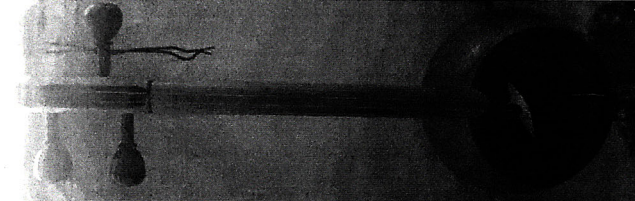
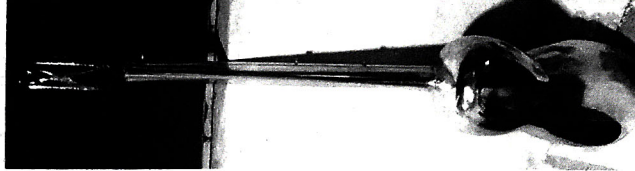
Səbuhi İlyas oğlu Abdullayev 1953-cü il iyunun 26-da Şəkiddə anadan olub. Orta məktəbi 1970-ci ildə bu şəhərdə bitirib. 14 yaşından Şəki İpək Kombinatında elektrik motor sarğıçısı köməkçisi işləyib. O zaman belə hallar var idi, uşaqlara 3-4 saat işləməyə icazə verilir. S.Abdullayev Azərbaycan Dövlət Universitetinin filologiya fakültəsinin axşam şöbəsində təhsil alıb. O, 1984-cü ildən Mədəni-Məişət Kombinatında cilalayıcı işləyib. 1989-cu ildən "Yadıqar" kooperativində çalışıb. 1991-ci ildə çoxsahəli, özəl, "Mehriban" kiçik müəssisə açıb və buradakı çalışması 1992-ci ilə qədər davam edib. Burada on nəfər işçi çalışır, qeyri-standart ölçüli çilçiraqlar və bundan əlavə müxtəlif çeşidli yardımçı detallar istehsal olunurdu. İstehsal olunan mallar dükanlara və Binə bazarına verilir.

S.Abdullayev son dövrlərdə milli çalğı alətlərinin təkmilləşməsi, onların detallarının hazırlanmasına istiqamət götürüb. Onda çalğı alətlərinə həvəs əbəs deyil, o, Şəki uşaq musiqi məktəbinin tar sinfində 3 il təhsil alıb. 1972-1974-cü illərdə Sovet ordu sıralarında Estoniyada hərbi xidmət keçib vətənə qayıtdıqda, 5 il yenidən musiqi məktəbinin tar sinfində bu sənətin sirlərinə yiyələnib. O, 1977-ci ildən tarın üz xəyyəti, kəllə xəyyəti, simlər üçün daraq və mizrablar hazırlamağa başlamışdı. Onun maraqlı fikirlərindən biri də odur ki, yüngül olsun deyə, şagird tarlarının və kamançaların çanağının plastik kütlədən hazırlanmasıdır. Bunun üçün əvvəldən qəlbler sifariş verib hazırlatmış və bunlar vasitəsilə çanaqlar düzəltmişdir. 2010-cu ildə Bakıda Türk xalqlarının musiqi alətləri əlaqədar simpozium keçirilmişdi. Simpoziumda çıxış edən alimlərdən biri Cenevər Post demişdi: "Çalğı alətləri əsasən ağacların gövdəsindən hazırlanırlar. Buna görə də ağaclar kəsilir, qırılır, bəziləri tamam möhv olub gedir. Buna görə də alternativ materialdan istifadə etmək lazımdır". Bu fikir Səbuhinin ilgiləndirmiş və o, tar-kamançanın çanağının plastik materialdan hazırlanması qərarına gəlmişdir. S.Abdullayev hazırladığı nümunəni Mədəniyyət və Turizm Nazirliyinə (hazırda Mədəniyyət Nazirliyi) təqdim edib, bunlara baxış keçirilib və müsbət rəy verilib. Orada fikir bildirilib ki, bunlar üzərində bir az təkmilləşmə də aparılmalıdır.

Səbuhi boyın söylədiklərindən: "Bu çalğı alətlərinin hazırlanması üçün xüsusi qəlbler düzəldilməlidir və bunların hər biri 7-8 min AZN-ə başa gəlir. Mən

mənzilimi girov qoyub bankdan kredit pul götürdüm, bunları yerinə yetirdim, lakin sahib çıxan, arxa duran olmadı. Mənzilim əldən çıxdı. İndi isə kimlə danışıram, deyirlər ki, tar, kamança, saz və zurnanı plastik materialdan hazırlamaq olar".

Səbuhi bəy bütün arzu-istəyini, işləri həyata keçirməkdə bir məqsədə qulluq edir ki, istehsal olunan məhsullar

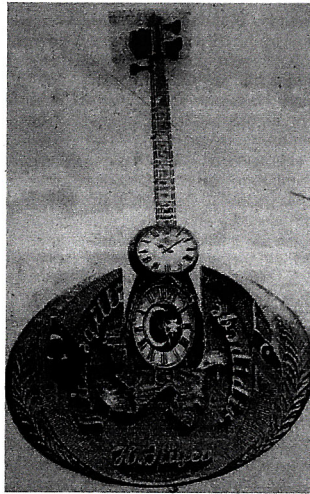

keyfiyyətli olmaqla bərabər, həm də ucuz başa gəlsin, sərfəli qiymətə olsun ki, hamı ala bilsin. Axı cəmiyyətdə hamı imkanlı deyil. O, şagirdlərin istifadə edəceyi bir sıra çalğı alətlərinin çanağının plastik kütlədən hazırlanmasını ona görə nəzərdə tutur ki, valideynlər bunu ala bilsinlər. Səbuhi kişi deyir ki, tullantı halında olan fındıq qabıqlarını birləşdirici materiallar, yapışqanlar və qəlbler vasitəsilə elə hala gətirmək olar ki, əldə olunan materialdan çalğı alətlərinin hazırlanmasında istifadə etmək olar. Nümunə kimi deyək ki, çanaq düzəltmək mümkündür. İstər plastik materialdan, istərsə də fındıq qabıqlarından hazırlanan çanaqlar uşaq musiqi və incəsənət məktəbləri şagirdləri üçün nəzərdə tutulan alətlərdə istifadə edilə, bunlar 70-80 manata satıla bilər. Təbii ki, bu çalğı alətlərini almaq valideynlər üçün çox sərfəli olar. S.Abdullayev hazırlanan belə alətlərin inkansız ailələrə kredit vasitəsilə realizə olunmasını da nəzərdə tutur. O, tar-kamança, sazın saxlarının sintetik materialdan istehsal olunmasını da mümkünlüyünü dilə gətirir.

Onun fikirlərindən: "Şuşa işğaldadır, orada tar fabriki fəaliyyət göstərir. Ölkəmizdəki əksər ustalar hazırda Bakıda məskunlaşılıblar. Həmişəni fabrikdə cəlb edib, yaxşı nəticəyə sahib çıxmaq mümkündür. Orada nəinki, şagirdlər, hətta peşəkar ifaçılar üçün də musiqi alətləri istehsal etmək olar. Tar, kamança, saz, nağara, qarmon, zurna, tütək və balabala-nımız dünyanın hər yerinə aparılır. Dünyaya səpələnən soydaşlarımız və ya musiqimiz, çalğı alətlərimizlə maraqlanan, ifa etmək istəyən başqa xalqların nümayəndələri Bakı musiqi alətləri fabrikinin istehsalından bəhrələnmə bilərlər. Ustalarımız maasla təmin olunar, bu iş milli çalğı alətlərimiz və milli musiqimizin təbliğinə tökan verər. Onu da deyim ki, fabrikdə istehsal olunan çalğı alətlərinin qiyməti çox adam üçün sərfəli ola bilər". S.Abdullayev tar üçün dəmir lövhədən hazırladığı simgirdlərin üzərinə Mikayıl Müşfiqin məşhur şeirindən "O-xu tar, oxu tar, səni kimi unudar" mısrasını həkk edib. Əlbəttə, maraqlı, məntiqli olmaqla bərabər dəyəərə malikdir.

Onu da deməliyə ki, S.Abdullayev 1977-ci ildə tar üçün detallar düzəltməyə başlarkən, digər həvəsini, arzu-isto-

yni də yerinə yetirib, süvenirlər də hazırlamağa başlayıb. Bu gün də bu iş davam edir. Onun maraqlı fikirləri əsasən svenirlər meydana gəlir. O, plastik materialdan kiçik həcmli molbertlər hazırlayıb, onların üzərində müxtəlif şəkillər verib. Molbertin üz tərəfindəki plastik lövhənin üzərində tarixi şəxsiyyətlərimizin, görkəmli sənət adamlarının, milli çalğı alətlərinin, sənət nümunələri-

ni (məsələn, rəqs sənəti və s.) şəkillərini verməyi nəzərdə tutur. Həmin kiçik lövhələrin arxasını ağ rəngdə saxlayır, belə ki, ora möhür vurulmasını nəzərdə tutur. Səbuhi bəy bu molbertlərdən Azərbaycanca fəaliyyət göstərən muzeylər üçün də nəzərdə tutur. Yəni muzeyə gələn xarici ölkələrin vətəndaşlarına, turistlərə həmin süvenir molbertlərdən hədiyyə kimi verilsin və lövhənin arxasına həmin muzeyin möhürü xatirə olaraq vurulsun. Turistlər Azərbaycanın görkəmli, gəzməli bölgələrinə, tarixi yerlərinə (Şəkiyə, Gəncəyə, Lənkərana və s.) gələn turistlərə təqdim olunan süvenirlər, hədiyyələr içərisində S.Abdullayevin fikrinin məhsulu olan belə istehsal nümunələri xüsusi dəyər və mahiyyət daşıya bilər. O, xarici qonaqlar üçün üzüklər və döş nişanlarını da maraqlı və əhəmiyyətli olacağını düşünür. Səbuhi bəy bunların üzərində şəkillər (əslində barelyef) olmasını da nəzərdə tutur. Onun hazırladığı belə hədiyyələrin üzərində çox gözəl, diqqət cəlb edən naxışlar verir. O, dama daşlarını da üzərində milli varlığını, tarixi faktları özündə əks etdirən şəkilləri (barelyef kimi) təsvir etməyi nəzərdə tutur. Onun hazırladığı damalar heqiqətən çox ma-

raqlıdır. xüsusi əhəmiyyətə, dəyəərə malik olaraq Azərbaycana gələnlər üçün çox gözəl hədiyyədir. Ölkəmizdə fəaliyyət göstərən dövlət və özəl təşkilatlar, şirkətlər, müxtəlif müəssisələr vətənimizə xoş niyyətlərlə gələnlər S.Abdullayevin ideyası ilə meydana çıxan hədiyyələrdən əhəmiyyətli və təbliğat xüsusiyyəti məhsullar kimi başışlaya bilərlər.

Şəki rayonundakı Qaradağlı kəndi vaxtilə müəyyən səbəblər üzündən boşaldılıb. Bu ərazini qamışlıq bürüyüb. Son dövrdə bu kəndə otuz ailə qayıdıb. Bura əhalinin qayıtması, kəndin böyüməsi, perspektivi, əkin və istehsal sahələrinin yaradılması, camaatın məşğuliyyəti və yaxşı dolanması üçün S.Abdullayevin o qədər dəyərli fikirləri var ki... O, Qaradağlıda sənaye sahəsi yaradılmasını nəzərdə tutur. Baha qiymətə satılan ətirşah yağının istehsalını, rentabelli sahə olmasını əsaslı şəkildə izah edərək ortaya qoyur. Ora-bura, çöl-bayırta tullamb, ekoloji cəhətdən təhlükə yaradan avtomobil şinlərini toplayıb gətirib, üst-üstə yığıb, ortasına torpaq töküüb əkin yaratmaq və s. bu kimi bir-birindən dəyərli fikirləri ilə yaşayış xalqa, ölkəyə xeyir vermək arzusundan bir an belə uzaqlaşmır bu adam.

Avtomobilərin tullantı halına düşən şinlərdən 1 milyon yarım ədəd toplayıb, Qaradağlıdakı qamışlıqları təmizləyib qurudaraq orada istehsal vasitəsi kimi istifadə etmək olar. Onun dediyi sayda şinlərin vasitəsilə 100 hektar sahədə layıqlı iş görmək mümkündür. Həmin 100 hektar sahədə 900 hektarlıq sahənin məhsulu əldə edilə bilər. S.Abdullayevün fikirlərindən: "Sahədə sıra ilə 9 ədəd avtomobil şinləri üst-üstə yığılır, ortaya düz istiqamətdə 100-100 dəmir boru keçirilir. Boruda su sızması üçün şinlər boyu deliklər açılır. Boru həm suvarmanı yerinə yetirmək, həm də üst-üstə düzülmiş şinlərin yerindən tərpənməməsi, aşması üçün dayaq kimi vasitədir. Şinlərə torpaq tökülür. Şinlərin çıxıntılarında sayı 11 olan deliklər açılır. Çıxıntılara (şinlərin bayır tərəfində) ətirşah əkilir, kökük şinin daxilində, yarpaqları isə bayırda qalır və suvarma vasitəsilə bitib əmələ gəlir, yetişir".

Səbuhi boyın bütün təklifləri əsl vətənpərvərlik hisslərindən doğur və bu mövqədən yanar. Bu fikirlərdə həmçinin ölkə başçısının regionlarda iş yerlərinin açılması, əhalinin məşğuliyyəti ilə bağlı çıxışları, göstərişləri və qərarlarına doğmaliq göstərmək, arxa-ayaq olmaq vardır. S.Abdullayev kimi adamların səmərəli təkliflərindən istifadə əhalinin mərkəz şəhər Bakıya axınını qarşısına almağa bir tökan ola bilər.

Bu bacarıqlı adamın fikirləri, ideyası haqqında bilgi burada qeyd etdiklərimizlə bitmir, zəngin və çoxşaxəlidir. Buz məqaləni qəzet səhifəsini nəzərdə tutaraq yazdığımız üçün yığcam şəkildə saldıq. Məqsədimiz ondan ibarətdir ki, Mədəniyyət Nazirliyi, Turizm Nazirliyi əyalətlərdəki mədəniyyət, turizm təşkilatları, rayon icra hakimiyyətləri belə maraqlı adamı, işgüzar, iti ağılı, dərin zəkası, xüsusi bacarığı, istehsal sahəsi yaratmaq arzusu, ölkəmizə xeyir gətirmək istəyi olan nadir insanı diqqətə götürüb onunla iş birliyi qursunlar. Əlbəttə, çağırış onunla söhbətləşmək, fikir mübadiləsi aparmaq, gördüyü işlərlə yaxından tanış olmaq vətəndaşlıq borcu kimi hər birimizin öhdəsinə düşür!

Əhsən RƏHMANLI,
tədqiqatçı,
sənətsənəşliq üzrə fəlsəfə doktoru